

حضور پررنگ ایران در سی و دومین رویداد فرهنگی قطر

زهرا بقولی زاده
خبرنگار

ایران برای هفتمین بار در سی و دومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب دوحه حضور دارد که خانه کتاب و ادبیات ایران، نمایندگی صنعت نشر کشور را در این نمایشگاه به عهده دارد تا همچون دیگر کشورها به معرفی آثار فاخر ادبی و فرهنگی خود بپردازد.

نمایشگاه بین‌المللی کتاب دوحه در گذر تاریخ

در سال ۱۹۷۲ کشور قطر، نخستین دوره نمایشگاه کتاب دوحه را با حمایت کتابخانه ملی قطر (مؤسسه کتب دارالقطری) که اولین کتابخانه ملی در حوزه خلیج فارس بود کلید زد؛ این نمایشگاه که در ابتدا قرار بود به صورت دوسالانه برگزار شود، از سال ۲۰۰۲ تغییر رویه داد و به طور سالانه میزبان بزرگ‌ترین و مهم‌ترین انتشارات بین‌المللی دنیا شد.

در نخستین دوره برپایی این نمایشگاه، بیش از ۲۰ انتشارات بزرگ خارجی حضور داشتند. این مهم با جذب مطرح‌ترین انتشارات بین‌المللی به وجود آمد و موجب تحسین جامعه بین‌المللی شد؛ اکنون نیز سی و دومین سال برپایی این نمایشگاه با حضور ۵۰۰ انتشارات از ۳۷ کشور از تاریخ ۲۲ لغایت ۳۱ خردادماه ۱۴۰۲ در مرکز نمایشگاه‌های شهر دوحه برگزار می‌شود.

از سال ۲۰۱۰ قطر در نمایشگاه کشورهای هم‌چون آمریکا، روسیه، ترکیه، ایران، ژاپن، برزیل، آلمان و فرانسه به‌عنوان کشور میهمان ویژه حضور داشته است، اما پس از برپایی نمایشگاه بین‌المللی کتاب دوحه و تبدیل شدن این شهر به یکی از قطب‌های فرهنگی جهان و همچنین بر اساس تبادلات فرهنگی و اقتصادی میان قطر و دیگر کشورها، هر سال یک کشور از جمله عربستان، آمریکا، فرانسه و سایر ملل به‌عنوان میهمان ویژه حضور دارند. امسال نیز عربستان میهمان ویژه این نمایشگاه است.

جمهوری اسلامی ایران نخستین بار در آذرماه سال ۱۳۹۵ هم‌زمان با بیست و هفتمین دوره نمایشگاه بین‌المللی کتاب قطر، با مؤسسه نمایشگاه‌های فرهنگی ایران با نمایش ۳۰۰ عنوان کتاب در غرفه‌ای به مساحت ۲۴ متر مربع در این رویداد بین‌المللی حضور پیدا کرد، کمی پیش از حضور رسمی ایران نیز در بیست و دومین نمایشگاه کتاب دوحه، از یک کتاب ایرانی توسط امیر قطر رونمایی شده بود.

غرفه جمهوری اسلامی ایران، با طراحی فضای کارگاهی و قرارگیری مکان آن در مجاورت غرفه قطر و عربستان، باعث جذب مسئولان برگزارکننده این نمایشگاه شده است. از دیگر عوامل مؤثر در جلب نظر مخاطبان ایجاد جلوه‌های بصری از طریق بکارگیری آخرین دستاوردها

در حوزه نشر و طراحی جلد است که غرفه ایران در نمایشگاه ۱۴۰۲ توانست در این بخش درخشان ظاهر شود

کتاب یاری دهد تا به این واسطه بتوان در حوزه ترجمه، چاپ و نشر به دستاوردهای قابل توجهی دست یافت. علاوه بر اینکه حضور در این رویدادها جهانی زمینه‌ساز معرفی حوزه کتاب و نشر ایران به بازدیدکنندگان و شرکت‌کنندگان در نمایشگاه می‌شود، امکان افزایش مشارکت ناشران از سوی دیگر کشورها به سمت ایران نیز وجود دارد؛ لذا رایزنان فرهنگی کشور باید شرایط حضور ایران در بخش‌های مختلف فرهنگی را در جهان فراهم کنند.

چگونگی حضور ایران در نمایشگاه قطر ۲۰۲۳

ایران در هفتمین حضور خود در سی و دومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب دوحه، خانه کتاب و ادبیات ایران را به نمایندگی از صنعت نشر کشور، با غرفه‌ای به مساحت ۳۶ مترمربع در اختیار دارد که به معرفی و عرضه ۸۰۰ عنوان کتاب از ۶۰ ناشر در موضوع‌های کودک و نوجوان، کتب نفیس، آموزش زبان فارسی، موضوعات قرآنی و تقریب مذاهب می‌پردازد، همچنین معرفی ظرفیت‌های نشر ایران در حوزه تولید محتوا و تصویرگری کتاب کودک، برگزاری کارگاه‌های آموزشی از دیگر برنامه‌های جذاب غرفه ایران در این نمایشگاه است. دارا بودن مجوز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با قابلیت عرضه در بازارهای جهانی نشر،

تألیفی بودن کتاب‌های پیشنهادی (ارجحیت با کتاب‌های منتشره به زبان‌های عربی و انگلیسی است)، جدیدالانتشار بودن کتاب‌های پیشنهادی (اولویت با کتاب‌هایی است که آخرین ویرایش یا تجدید چاپ آنها در چهار سال اخیر باشد) و تناسب موضوعی کتاب‌های پیشنهادی (کتاب‌ها از لحاظ موضوعی در یکی از حوزه‌های دین، دانشگاهی، ادبیات پایداری، ادبیات کلاسیک، ادبیات معاصر، ایران‌شناسی، گردشگری، تاریخ، آموزش زبان فارسی و ادبیات کودک و نوجوان باشد) از جمله شرایط عرضه کتاب‌ها در سی و دومین دوره نمایشگاه بین‌المللی کتاب دوحه - قطر بود.

غرفه جمهوری اسلامی ایران، با طراحی فضای کارگاهی و قرارگیری مکان آن در مجاورت غرفه قطر و عربستان، باعث جذب مسئولان برگزارکننده این نمایشگاه شده است. از دیگر عوامل مؤثر در جلب نظر مخاطبان ایجاد جلوه‌های بصری از طریق بکارگیری آخرین دستاوردها در حوزه نشر و طراحی جلد است که غرفه ایران در نمایشگاه ۱۴۰۲ توانست در این بخش درخشان ظاهر شود و هنرمندان ایرانی با طراحی خلاقانه و چشم‌نواز خود، نگاه‌های بسیاری را معطوف به غرفه جمهوری اسلامی ایران کردند.

به سبب قرارگیری موقعیت جغرافیایی و همسایگی نزدیک میان دو کشور ایران و قطر و همچنین وجود تعاملات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی دو کشور، زبان و ادبیات فارسی جایگاه

تفاوت حضور ایران در رویداد بین‌المللی کتاب دوحه سال ۲۰۲۳ را می‌توان با نمایش و حضور آثار مقام معظم رهبری

در این نمایشگاه حدود ۳۰ عنوان کتاب از آثار مقام معظم رهبری (مدظله العالی) و کتاب‌های مرتبط با ایشان به زبان عربی ترجمه و برای بازدیدکنندگان عرضه شده است

ویژه‌ای در کشور قطر دارد و کلاس‌های متعدد زبان فارسی نیز در این کشور برگزار می‌شود به همین سبب کتاب‌های آموزش زبان فارسی در غرفه ایران در اختیار دوستداران این زبان قرار گرفت.

نسخ قرآنی نفیس زینت بخش نمایشگاه کتاب دوحه شد

در نمایشگاه بین‌المللی کتاب قطر، تعدادی از قرآن‌های نفیس به نمایش درآمده است. یکی از برجسته‌ترین قرآن‌هایی که در این نمایشگاه ارائه شده، قرآنی سوزن‌دوزی شده توسط محمد ماهر حاضری، خوشنویس سوریه‌ای بود که آیات کلام وحی را با قریحه‌ای کم‌نظیر روی پارچه سوزن‌دوزی کرده بود.

این شیوه از روش‌هایی است که در کتابت آیات قرآن روی پرده کعبه نیز به چشم می‌خورد، اما کتابت کل قرآن کریم به این شیوه تاکنون بی‌سابقه بوده است؛ در این قرآن هنری، آیات شریفه با نخ زرین روی پارچه‌ای از مخمل سیاه سوزن‌دوزی شده است که وزن کل قرآن کتابت شده به این شیوه حدود ۲۰۰ کیلوگرم و ابعاد هر صفحه آن یک متر در نیم متر است؛ کتابت کل این قرآن ۱۲ سال به طول انجامیده و هر جلد آن شامل دوازده و نیم از قرآن کریم و هر صفحه حاوی ۱۵ سطر است.

علاوه بر این، نمایش مجموعه‌ای از قرآن‌های کمیاب تاریخی را در نمایشگاه دوحه به نمایش گذاشته که قدمتی بیش از ۵۰۰ سال دارند. قدمت برخی از قرآن‌ها به قرن سوم هجری می‌رسد و شامل نسخ قرآنی بدون نقطه یا قرآن‌هایی به خطوط کوفی، ثلث و دیگر خطوط اسلامی است. یکی از نادرترین قرآن‌های به نمایش درآمده، نسخه‌ای از قرآن با قدمت بیش از ۶۰۰ سال است که به خط محقق در اندازه ۵۰ در ۷۰ سانتیمتر نوشته شده و جلد چرمی دارد.

نمایش آثار مقام معظم رهبری در دوحه

تفاوت حضور ایران در رویداد بین‌المللی کتاب دوحه سال ۲۰۲۳ را می‌توان با نمایش و حضور آثار مقام معظم رهبری به خوبی احساس کرد. در این نمایشگاه حدود ۳۰ عنوان کتاب از آثار مقام معظم رهبری (مدظله العالی) و کتاب‌های مرتبط با ایشان به زبان عربی ترجمه و برای بازدیدکنندگان عرضه شده است. از جمله این کتاب‌ها می‌توان به «حیة المؤمنین»، «جهاد التبیین»، «رساله الصلاة والصوم»، «الحفاظ علی»، «تفسیر سوره الممتحنة»، «تفسیر سوره المجادلة»، «نحو الجنة معا»، «المؤمنین

الحیة»، «تفسیر سوره التغابن»، «الاقتصاد المقاوم»، «الحسین (ع) مسیره متواصلة»، «قضیه فلسطین»، «الوصایا العلوویه»، «الحکم العلووی»، «ان مع الصبر نصرا»، «فلسطین»، «ونظم امرکم»، «الاستعمار العالمی»، «الرسائل العائلیة»، «انسان بعمر ۲۵۰سنة»، «اخلاقیات العلم»، «حقوق الانسان»، «الایمان و مستزلماته»، «روح التوحید»، «عهد الامیر» و «مشروع الفكر الاسلامی» اشاره کرد.

نکته حائز اهمیت استقبال بسیار خوب از این کتاب‌ها، از سوی مخاطبان شیعه قطری، یعنی، لبنانی و ایرانیان عرب زبان ساکن قطر بود.

ویژگی‌های شاخص رویداد جهانی ۲۰۲۳ قطر

این دوره از نمایشگاه کتاب دوحه، بزرگ‌ترین دوره برگزار این رویداد است چرا که صدها ناشر داخلی، عربی و بین‌المللی با بیش از ۵۰۰ ناشر از ۳۲ کشور حضور بهم رساندند و حدود ۱۸۰ هزار عنوان و ۷۵۰ هزار جلد کتاب، در معرض دید بازدیدکنندگان قرار گرفت. این نمایشگاه از آغاز تأسیس تاکنون اهداف بسیاری را دنبال می‌کند که مهم‌ترین آن تحکیم جایگاه فرهنگ در کشور و تأیید نقش محوری دانش در تجدید حیات فرهنگی جامعه قطری بود تا بتواند چراغ راهی فرهنگی و خط فکری برای کشورهای جهان و بخصوص منطقه باشد. رویداد بین‌المللی کتاب دوحه با دارا بودن برنامه‌های فرهنگی متنوع از جمله شب شعر، ۳۷ سمینار فرهنگی، علمی، ادبی، اجتماعی مخاطبان بسیاری را به خود جلب کرده است. سالن فرهنگی این نمایشگاه با ۱۱۶ رویداد از جمله سمینارها و نشست‌های فرهنگی و رونمایی کتاب است.

درحاشیه نمایشگاه کتاب امسال و در بخش کودکان، ۴۸ کارگاه هنری و ۸۷ نمایش و تئاتر عروسکی برگزار شد؛ همچنین راهروی «المتنبی» میزبان ۶ کتابفروشی از بغداد بود. علاوه بر آن برگزاری مراسم آشپزی به صورت زنده با اجرای ۲۸ سرآشپز زن و مرد از دیگر برنامه‌های جانبی این رویداد بود.

فضای مرکزی سالن نمایشگاه نیز با برپایی آثار هنری مانند نواختن عود، ویولن، هنر پلاستیک و عکاسی، فضای روح‌بخشی را رقم زده بود. در این نمایشگاه، سمینارها و ورکشاپ‌ها، شب‌های فرهنگی، ادبی و موسیقی جلسات نقد و بررسی کتاب با حضور گروهی از نویسندگان، روشنفکران و مبتکران قطر و کشورها دیگر برای ترویج شعار «با خواندن رشد می‌کنیم» برگزار شد.

نمایشگاه کتاب دوحه، با فراهم کردن فضایی برای تبادل فرهنگ و آموزش، فرصتی ایجاد کرده است تا کشورها، به تقویت دانش بپردازند و نگاه مختصر به تجربیات کشورهای دیگر در گذشته و حال داشته و درهای آگاهی را به سمت خود بکشایند.